

Το Μυστήριο τῆς Μετανοίας Ἐξομολογήσεως

Μυστήριο τῆς μετανοίας ἢ ἐξομολόγησις ἢ δεύτερο βάπτισμα ἀποκαλεῖται τὸ θεοσύστατο μυστήριο τῆς ἐκκλησίας κατὰ τὸ ὅποιο παρέχεται στὰ μέλη τῆς ἐκκλησίας θεραπεία διὰ τῆς ἀφέσεως τῶν ἁμαρτιῶν. Στόχος τοῦ μυστηρίου εἶναι ἡ συνεχὴς θεραπεία τῶν ἀσθενειῶν (πνευματικῶν καὶ σωματικῶν) ποὺ ἀποκτοῦν τὰ μέλη τῆς ἐκκλησίας, ἀπὸ τὴν αὐτεξούσια κίνησή τους πρὸς τὸ κακό. Εἶναι μυστήριο ἐπαναλαμβανόμενο καὶ ἀποτελεῖ ἓνα "ἀπὸ τὰ ἱαματικότερα καὶ δραστικότερα (μυστήρια) ὡς πρὸς τὴ διόρθωσις ἀρρωστημένων μελῶν".

Η ΑΜΑΡΤΙΑ

Εἶναι γεγονὸς ἀναμφισβήτητο, ὅτι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἁμαρτάνομε, «ὅτι οὐκ ἔστιν ἄνθρωπος, ὃς ζήσεται, καὶ οὐχ ἁμαρτήσῃ». Ἐκεῖνο, ἐπομένως, τὸ ὅποιο διακρίνει τὸν Χριστιανὸ ἀπὸ τὸν μὴ Χριστιανὸ δὲν εἶναι ἡ ἀναμαρτησία, ἀλλὰ ἡ μετάνοια.

Μετὰ τὴν ἀποστασία τῶν πρωτοπλάστων μὲ τὴν διάπραξι τῆς προπατορικῆς ἁμαρτίας, ἡ ἀρρώστια τῆς ἁμαρτίας μπηκε γιὰ τὰ καλὰ στὴ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ ἁμαρτία, ποὺ εἶναι ἡ ἀθέτησις τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ καὶ συνεπάγεται τὸν χωρισμὸ τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ Αὐτόν, ὁδηγεῖ τὸν ἄνθρωπο σὲ παρὰ φύσιν κατάστασι, ἐφ' ὅσον αὐτὸς εἶναι πλασμένος γιὰ νὰ ζεῖ σὲ κοινωνία μὲ τὸν ἐν Τριάδι Θεό.

Ἔτσι ὁ ἄνθρωπος πρὶν ἀπὸ τὴν ἔλευσι τοῦ Χριστοῦ πορευόταν «ἐν χώρᾳ καὶ σκιᾷ θανάτου» (Ἠσ. 9,1), μακριὰ ἀπὸ τὸν Θεό, ὑποχείριος τῆς ἁμαρτίας, τοῦ διαβόλου καὶ τοῦ θανάτου. Ἡ κατάστασι αὕτη ἦταν μοιραία γιὰ τὸν ἄνθρωπο, ὁ ὁποῖος ἦταν ἀδύνατο νὰ σωθεῖ μὲ τίς δικές του μόνο δυνάμεις. Ὁ «Προμηθεὺς Δεσμώτης» τοῦ Αἰσχύλου εἰκονίζει ἀκριβῶς τὴν τραγικὴ καὶ ἀδιέξοδη ἀνθρωπίνως αὕτη κατάστασι.

Η ΕΝ ΧΡΙΣΤΩ ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΗ

Ἀλλ' «ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστὶ» (Α' Ἰω. 4,16). Ἀπὸ ἀγάπης ἔφερε στὴν ὑπαρξιν τὸν ἄνθρωπο, τὸν ὅποιο οὐδέποτε ἔπαυσε νὰ ἀγαπάει, ἀκόμη καὶ μετὰ τὴν ἀποστασίαν του. Καρπὸς τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ εἶναι καὶ τὸ σχέδιον τῆς θείας οἰκονομίας, τὸ ὅποιο ἔθεσε σὲ ἐφαρμογὴ μετὰ τὴ διάπραξι τῆς προπατορικῆς ἁμαρτίας, γιὰ νὰ προπαρασκευάσῃ τὸ ἔδαφος καὶ νὰ δώσῃ στὸν ἄνθρωπο τὴν εὐκαιρίαν ἐλευθέρως νὰ θελήσῃ ἐν Χριστῷ νὰ

ἐπιστρέψει στήν φυσική του κατάσταση, κοινωνία καὶ σχέση με τὸν ἐν Τριάδι Θεό.

Γιὰ τὸν σκοπὸ αὐτὸ «πολυμερῶς καὶ πολυτρόπως ἐλάλησεν» (Εβρ. 1,1) ὁ Θεὸς στοὺς ἀνθρώπους μέσῳ τῶν δικαίων, τῶν πατριαρχῶν, τῶν προφητῶν. Προπαρεσκεύασε ἔτσι τὸ ἔδαφος τῶν καρδιῶν τῶν ἀνθρώπων καὶ προανήγγειλε τὴν ἔλευση τοῦ Μεσσίας γιὰ νὰ σώσει τὸν ἄνθρωπο. Καὶ

«ὅτε ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, ἐξαπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν Υἱὸν Αὐτοῦ» (Γαλ. 4,4), ὁ ὁποῖος ἐγεννήθη «ἐκ Πνεύματος Ἁγίου καὶ Μαρίας τῆς Παρθένου». Αὐτὸς κατὰ τὴν ἐπὶ γῆς παρουσία του ἐφανερώσε τὴν ἀλήθεια στοὺς ἀνθρώπους μετὰ τὴν διδασκαλία, τὴν ζωὴ καὶ τὰ θαύματά Του. Ἐν τέλει ὁ «Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ καὶ Θεός», ὁ ὁποῖος «ἐκένωσεν ἑαυτὸν μορφὴν δούλου λαβὼν» (Φιλιπ. 2,7), γιὰ νὰ σώσει τὸν ἄνθρωπο καὶ νὰ ἀποκαταστήσει τὴν ἀμαυρωθεῖσα εἰκόνα εἰς τὸ «ἀρχαῖον κάλλος», ὑπέμεινε κατὰ τὴν ἀνθρωπινὴ φύση ἐκουσίως πολλὰ ἀτιμωτικά πάθη, τὸν ἐπονείδιστο ἐπὶ τοῦ σταυροῦ θάνατο καὶ τὴν τριήμερο ταφή. Γιὰ νὰ ἀναστηθεῖ τὴν τρίτη ἡμέρα, νὰ ἀναληφθεῖ τὴν τεσσαρακοστὴ καὶ νὰ καθίσει ὡς Θεάνθρωπος πλέον «ἐν δεξιᾷ τοῦ Πατρὸς». Γιὰ νὰ «πέμψῃ τὸν Παράκλητον τῷ κόσμῳ» κατὰ τὴν ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς, ὅταν φανερώθηκε δημοσίως ἐπὶ γῆς ἡ Ἐκκλησία ὡς Σῶμα Χριστοῦ, στὸ ὁποῖο ἐγκεντριζόμενος ὁ ἄνθρωπος σώζεται.

Μετὰ τὴν πραγματοποίησιν τοῦ σχεδίου τῆς θείας οἰκονομίας, ὁ Χριστὸς συνέτριψε τὸ διάβολο, τὴν ἁμαρτία, τὸν θάνατο καὶ ἔσωσε τὸν ἄνθρωπο, ἐλευθερώνοντάς τον ἀπὸ τὴν δουλεία στοὺς παράγοντες αὐτοὺς καὶ δίνοντάς του τὴν δυνατότητα ἐλευθέρως νὰ ἀνταποκριθεῖ στὴν κλήσιν τοῦ Θεοῦ, νὰ ἐπιστρέψῃ στὴ φυσική του κατάσταση, στὴν κοινωνία μετὰ τὸν Θεό, γιὰ νὰ πετύχει τὸν σκοπὸ τῆς ὑπάρξεώς του, τὸν ἁγιασμό, τὴν κατὰ χάριν θέωση.

Η ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΜΥΣΤΗΡΙΟΥ

Ἀλλ' ἐπειδὴ «ἔγκειται ἡ διάνοια τοῦ ἀνθρώπου ἐπιμελῶς ἐπὶ τὰ πονηρὰ ἐκ νεότητος» (Γεν. 8,21) καὶ οἱ τρεῖς ἐχθροὶ τοῦ ἀνθρώπου, ὁ διάβολος, ὁ παλαιὸς ἄνθρωπος καὶ ὁ κόσμος ὁ ἐν τῷ πονηρῷ κείμενος, παρεμβαίνουν στὴν πορεία τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὴν σωτηρία καὶ προκαλοῦν πτώσεις καὶ τραύματα, ὁ Χριστὸς ἤδη μετὰ τὴν Ἀνάστασιν, ὅταν ἐνεφανίσθη στοὺς Μαθητές, παρέδωκε τὸ μυστήριον τῆς Μετανοίας - Ἐξομολογήσεως μετὰ τὰ ἀθάνατα λόγια Του «ἂν τινὼν ἀφῆτε τὰς ἁμαρτίας, ἀφίενται αὐτοῖς· ἂν τινὼν κρατῆτε, κεκρατῆνται» (Ιω. 20,2).

Μὲ αὐτὸν τὸν τρόπο χάρισε στὸν ἄνθρωπο τὸ ἱατρεῖο γιὰ νὰ θεραπεύεται ἀπὸ τὴν ἀσθένεια τῆς ἁμαρτίας μὲ τὴν χάρη τὴν ἀπορρέουσα ἀπὸ τὴν θυσία τοῦ Χριστοῦ, ἐφ' ὅσον, βεβαίως, αὐτὸς συναισθάνεται τὴν κατάστασή του, συντρίβεται, μετανοεῖ καὶ καταφεύγει ἐλευθέρως σ' αὐτό, τὸ μυστήριον τῆς ἀγάπης καὶ τῆς φιλανθρωπίας τοῦ Θεοῦ, ποὺ οἱ Ἅγιοι Πατέρες τὸ χαρακτηρίζουν ὡς «δεύτερον βάπτισμα».

ΠΡΙΝ ΤΗΝ ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΣΗ

Τί εἶναι ἡ Ἐξομολόγησι; Ἡ Ἐξομολόγησι εἶναι ἓνα ἀπὸ τὰ βασικὰ Μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας. Μᾶς δίνει τὴ δυνατότητα νὰ «συμφιλιωθοῦμε» μὲ τὸν Θεό, νὰ ἐξετάσουμε τὴν πίστι καὶ τὴ ζωὴ μας καὶ νὰ ἐξασφαλίσουμε πνευματικὴ υἰεία. Εἶναι πράξη μετανοίας. Καὶ μετάνοια σημαίνει ἀλλαγὴ τοῦ ἑαυτοῦ μας, στροφή, μεταμόρφωση. Ὅταν ἁμαρτάνουμε ἀπομακρυνόμαστε ἀπὸ τὸν Θεό. Ὅταν ὁμως μετανοοῦμε, ὁμολογοῦμε τὶς ἁμαρτίες μας καὶ ζητᾶμε συγχώρεση, ἐπιστρέφουμε σ' Αὐτόν. Ἡ Ἐξομολόγησι μᾶς ἀπαλλάσσει ἀπὸ τὸ βάρος τῆς ἁμαρτίας. Ἐπιπλέον μᾶς δίνει τὴν εὐκαιρία νὰ συζητήσουμε τοὺς βαθύτερους προβληματισμοὺς μας, νὰ δεχτοῦμε συμβουλές καὶ νὰ ἐνισχυθοῦμε πνευματικά.

Πῶς καθιερώθηκε; Μήπως πρόκειται γιὰ πρόσφατη ἐπινόηση τῶν κληρικῶν ; Τὸ Μυστήριον καθιερώθηκε ἀπὸ τὸν ἴδιον τὸν Χριστό. Αὐτὸς ἔδωσε στοὺς Ἀποστόλους τὴν ἐξουσία νὰ συγχωροῦν ἁμαρτίες. Στὴ συνέχεια οἱ Ἀπόστολοι μετέδωσαν τὸ χάρισμα αὐτὸ στοὺς ἐπισκόπους καὶ τοὺς Πρεσβυτέρους τῆς Ἐκκλησίας. Ἔτσι, μέσῳ τῆς κανονικῆς χειροτονίας διαιώνίζεται .

Εἶναι ἀπαραίτητη ἡ Ἐξομολόγησι γιὰ ὅλους; Μόνο ἓνας ἀναμάρτητος δὲ χρειάζεται Ἐξομολόγησι. Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Θεολόγος γράφει ὅτι ὅποιος θεωρεῖ τὸν ἑαυτὸ του ἀναμάρτητο, βρίσκεται σὲ πλάνη καὶ μακριὰ ἀπὸ τὴν ἀλήθεια. Ἀλλὰ καὶ ὁ μόνος ἀναμάρτητος , ὁ Χρῖστος , δέχτηκε τὸ βάπτισμα τῆς μετανοίας ἀπὸ τὸν Προδρομο καὶ ἔδειξε τὴν ἀναγκαιότητα τοῦ Μυστηρίου. Γι' αὐτὸ ἡ Ἐξομολόγησι ἀποτελεῖ ἀναπόσπαστο στοιχεῖο τῆς Ὁρθόδοξης χριστιανικῆς ζωῆς.

Ποίος μπορεῖ νὰ ἐξομολογεῖ ; Ὅπως προαναφέραμε, ἡ Ἐξομολόγησι γίνεται σὲ ἓναν Πνευματικό. Δηλαδή σὲ ἱερέα ὁ ὁποῖος ἔχει ἐπιλεγεῖ εἰδικὰ γι' αὐτὸ τὸ ἔργο. Χρειάζεται βέβαια νὰ ἐπικοινωνήσουμε μαζί του γιὰ νὰ μᾶς ὀρίσει τὸν χρόνο καὶ τὸν τόπο, ἐκτὸς καὶ ἂν ἐξομολογεῖ σὲ καθορισμένες τακτικὲς ἡμέρες καὶ ὥρες , ὅποτε δὲν εἶναι ἀπαραίτητη ἡ προηγούμενη συνεννόηση.

Καὶ ὁ πνευματικὸς ἔχει ἁμαρτίες ! Ὁ Πνευματικὸς δὲ συγχωρεῖ τὶς ἁμαρτίες μας μὲ τὴ δική του ἀγιότητα ἢ δύναμη, ἀλλὰ μὲ τὴ χάρη τοῦ τοῦ δόθηκε ἀπὸ τὸν Θεό, αὐτὸς μεσολαβεῖ μόνο. Τὶς δικές του ἁμαρτίες φροντίζει νὰ τὶς ἐξομολογεῖται καὶ αὐτὸς σὲ κάποιον ἄλλον Πνευματικό.

ΟΙ ΟΡΟΙ ΤΕΛΕΣΕΩΣ ΤΟΥ ΜΥΣΤΗΡΙΟΥ

Τὸ ἱατρεῖο εἶναι πάντα ἀνοικτὸ καὶ ἐπισκέψιμο. Ὁ ἄνθρωπος ἔχει τὴν δυνατότητα, ὅσες φορές ἀγωνιζόμενος τραυματίζεται καὶ ἁμαρτάνει, νὰ προσέρχεται ἐν μετανοίᾳ σ' αὐτὸ καὶ νὰ θεραπεύεται ριζικῶς, λαμβάνοντας τὴν χάρη τῆς ἀφέσεως τῶν ἁμαρτιῶν, ποὺ πηγάζει ἀδιάκοπα ἀπὸ τὴν θυσία τοῦ Χριστοῦ. Τοῦτο ἐπιτυγχάνεται διὰ τῆς ἀναγνώσεως τῆς συγχωρητικῆς εὐχῆς ἀπὸ τὸν πνευματικὸ πατέρα, φέροντα ἐπιτραχήλιον, ὅπως ὀρίζει ἡ διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας.

Γιὰ νὰ γίνουν ὅλα αὐτὰ εἶναι ἀπαραίτητο ὁ ἄνθρωπος νὰ προσέρχεται στὸ Μυστήριον μὲ πίστη σ' ὅλα ὅσα εἶπαμε, μὲ ἐπίγνωση τῆς καταστάσεώς του, μὲ προσωπικὴ ἀνάληψη τῆς εὐθύνης, μὲ συντριβὴ καὶ μετάνοια. Νὰ προσέρχεται ἐλευθέρως καὶ ὄχι ὑπὸ πίεση, ἀνάγκη ἢ σκοπιμότητα. Νὰ εἶναι ἀπολύτως εἰλικρινής, χωρὶς τὴ διάθεση νὰ ἀποκρύψει κάποιες ἢ κάποια ἔστω ἁμαρτία, ἀπὸ φόβο ἢ ντροπῇ.

Ἄν αὐτὸ συμβεῖ, ὄχι μόνο δὲν θὰ συγχωρεθῇ καμμία ἁμαρτία, ἀλλὰ στὶς προηγούμενες θὰ προστεθῇ καὶ ἡ ἁμαρτία τῆς προσπαθείας ἐξαπατήσεως τοῦ πνευματικοῦ πατρὸς. Ἀλλ' «ὁ Θεὸς οὐ μυκτηρίζεται» (Γαλ. 6,7).

Τέλος, εἶναι ἀπαραίτητο νὰ προσέρχεται στὸ Μυστήριον μὲ τὴν βεβαιότητα στὴν ἀλήθεια, ὅτι δὲν ὑπάρχει ἁμαρτία ποὺ νὰ ὑπερβαίνει τὸ ἔλεος, τὴν ἀγάπη καὶ τὴν φιλανθρωπία τοῦ Θεοῦ. Δὲν ὑπάρχει, λοιπόν, ἁμαρτία ἀσυγχώρητος, πλην μιᾶς, τῆς ἀμετανοησίας, ὅπου ὁ ἄνθρωπος, ἐμμένοντας ἐγωιστικὰ στὴν ἁμαρτία του, ἀρνεῖται τὴν χάρη τῆς ἀφέσεως καὶ τὴν σωτηρία, διότι ὁ Θεὸς «θέλει μὲν πάντας ἀνθρώπους σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν» (Α' Τιμ. 2,4), ἀλλ' «οὐδένα ἀναγκάζει σωθῆναι».

Ἐμπόδια γιὰ τὴν προσέλευση στὸ Μυστήριον. Γνωρίζουμε βεβαίως, ὅτι οὔτε ὁ διάβολος, οὔτε ὁ κακὸς ἑαυτός μας, οὔτε ὁ κόσμος, ποὺ ζεῖ χωρὶς Χριστό, καὶ «ὁλος ἐν τῷ πονηρῷ κεῖται» (Α' Ἰω. 5,19), θέλουν νὰ προσερχόμαστε στὸ μυστήριον τῆς Μετανοίας - Ἐξομολογήσεως. Ἐπειδὴ αὕτη ἡ ἀνίερη συμμαχία σκοπὸ ἔχει τὴν καταστροφή καὶ ἀπώλεια τοῦ ἀνθρώπου, πολεμᾷ μὲ λύσσα τὴ συμμετοχή του στὸ Μυστήριον,

ναρκοθετώντας και παγιδεύοντας με διαφόρους τρόπους και μέσα το δρόμο, που οδηγεί σ' αυτό. Άς αναφερθούμε σε μερικά, τα πιο συνηθισμένα.

Κατ' αρχάς, οί έχθροι αυτοί του ανθρώπου τον παρακινούν στην διάπραξη της αμαρτίας, την οποία έξωραΐζουν και προβάλλουν ως κάτι το φυσικό και ακίνδυνο. Όταν όμως παρασύρουν τον άνθρωπο στην διάπραξη της αμαρτίας, τότε μεγαλοποιούν τα πράγματα, προσπαθώντας να τον κρατήσουν δέσμιος στην κατάσταση αυτή. Του λένουν, ότι η κατάσταση είναι μη αναστρέψιμη και δεν υπάρχει σωτηρία γι' αυτόν.

Αν δεν πετύχουν τίποτα μ' αυτόν τον τρόπο, επιστρατεύουν τον φόβο και την ντροπή, που αισθάνεται ο άνθρωπος μετά τη διάπραξη της αμαρτίας, για να τον αποτρέψουν από την συμμετοχή στο Μυστήριο. Αν κι έδω αποτύχουν, τεχνηέντως προσπαθούν να πλήξουν την αξιοπιστία και την εχεμύθεια του πνευματικού πατρός.

Ακόμη προσπαθούν να τον αποτρέψουν από την συμμετοχή στο Μυστήριο, υποδεικνύοντας ως εναλλακτική λύση το να εξομολογηθεί ο άνθρωπος τα αμαρτήματά του στις εικόνες ή απ' ευθείας στον Θεό. Αλλ' ο ίδιος ο Χριστός έδωσε στους Αποστόλους και τους διαδόχους αυτών, επισκόπους και κατ' εντολήν αυτών εις τους πρεσβυτέρους, την εξουσίαν του «δεσμεῖν και λύειν» τις αμαρτίες των ανθρώπων και ή Μία, Αγία, Καθολική και Αποστολική Εκκλησία, από το Άγιον Πνεῦμα οδηγούμενη, καθώρισε τον συγκεκριμένο τρόπο τελέσεως του Μυστηρίου, με τον οποίο και μόνο χορηγείται ή χάρη της αφέσεως των αμαρτιών στον άνθρωπο.

Αν σ' όλα αυτά προσθέσουμε την παρακίνηση αναβολής της εξομολογήσεως για αργότερα ή και για τα γεράματα ακόμη, ή την πολυδόλια παγίδα, στην οποία πέφτει ο άνθρωπος όταν λέγει, γιατί να πάω να εξομολογηθῶ, αφού θα αμαρτήσω και πάλι, με κίνδυνο να φανῶ ότι εμπαίζω το Μυστήριο, καταλαβαίνουμε, ότι ο Χριστιανός «διαβαίνει εν μέσω παγίδων πολλῶν» (Σοφ. Σειράχ 9,13) κατά την πορεία του προς το μυστήριο της Μετανοίας - Έξομολογήσεως.

Αλλ' όλα αυτά τα εμπόδια και οί παγίδες των «έχθρων του ανθρώπου», που σκοπό έχουν να τον αποτρέψουν από το να μετάσχει στο Μυστήριο, μᾶς βοηθούν να κατανοήσουμε την σημασία της συμμετοχής μας σ' αυτό, που είναι ὅρος «ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ» για την σωτηρία μας, καθώς και την προσοχή και τον σεβασμό που πρέπει να μᾶς διακρίνουν, για να γίνονται όλα «εὐσχημόνως και κατὰ τάξιν» (Α' Κορ. 14,40).

ΕΠΙΛΟΓΗ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΑΖΙ ΤΟΥ

Κατ' ἀρχάς, εἶναι ἀπαραίτητο μὲ πολλή προσευχή καὶ πολλή προσοχή νὰ ἐπιλέξουμε τὸν πνευματικό μας πατέρα, ποιμένα «καλόν, γραμματισμένον, σοφόν, ἐνάρετον, εὐλαβῆ» (ἅγιος Κοσμᾶς ὁ Αἰτωλός), γιὰ νὰ κάνουμε ὑπακοή καὶ νὰ συνεργασθοῦμε ἐλευθέρως, μὲ χαρὰ καὶ ὑπομονή μαζί του γιὰ τὴν πνευματική μας προκοπή. Κατόπιν, εἶναι ἀπαραίτητο ἐκτὸς ἀπὸ τὴ συναίσθηση τῆς καταστάσεώς μας καὶ τὴν εὐλκρίνεια τῆς ἐξομολογήσεως νὰ ἀναλαμβάνουμε πλήρως τὴν εὐθύνη γιὰ τὴν διάπραξη τῶν «λόγῳ ἢ ἔργῳ ἢ διανοίᾳ» ἁμαρτιῶν καὶ νὰ ἀποφεύγουμε νὰ ἐπιρρίπτουμε αὐτὴν στοὺς ἄλλους.

Ἐπίσης, ἀπολύτως ἀπαραίτητο εἶναι νὰ ἀπορρίπτουμε κάθε συμβιβασμὸ πρὸς τὴν ἁμαρτία καὶ νὰ εἴμαστε ἀποφασισμένοι νὰ ἀγωνιζόμαστε ἀκατάπαυστα, μὲ ὑπομονή καὶ πνεῦμα συνεργασίας μὲ τὸν πνευματικό, γιὰ τὴν ὀριστική νίκη κατὰ τῆς ἁμαρτίας. Γιὰ τὴν ἐπίτευξη τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ, εἶναι αὐτονόητο, ὅτι θὰ δεχόμαστε μὲ χαρὰ τὶς συμβουλές, τὶς παρατηρήσεις καὶ τὰ φάρμακα, μὲ τὰ ὁποῖα θὰ μᾶς ἐπιτιμᾷ ὁ πνευματικός, ὅταν τὸ κρίνει ἀπαραίτητο.

Πρὶν κλείσουμε τὴν σύντομη αὐτὴ ἀναφορὰ στὸ μυστήριό τῆς Μετανοίας - Ἐξομολογήσεως, ἐπιθυμοῦμε νὰ θίξουμε μερικὲς ἀκόμη πτυχές αὐτοῦ, ποὺ ἀπασχολοῦν τοὺς ἀνθρώπους, γιὰτὶ ὑπάρχει σύγχυση γύρω ἀπὸ αὐτές.

ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΣΗ

Ποῦ γίνεται ἡ Ἐξομολόγησις; Συνήθως ἡ Ἐξομολόγησις γίνεται στὸν Ναό. Μπορεῖ ὅμως νὰ γίνῃ καὶ σὲ κάποιο παρεκκλήσιο ἢ ἄλλον χῶρο.

Πῶς γίνεται ; Καθόμαστε ἀντικρίζοντας τὶς εἰκόνες καὶ μὲ τὴν προτροπὴ τοῦ Πνευματικοῦ ἐξομολογούμεστε τὶς ἁμαρτίες μας. Μποροῦμε ἐπίσης νὰ συμβουλευτοῦμε τὸν Πνευματικό γιὰ κάποιο θέμα ποῦ μᾶς ἀπασχολεῖ. Ὅταν ὀλοκληρώσουμε τὴν ἐξομολόγησις γονατίζουμε καὶ ὁ Πνευματικός βάζοντας τὸ πετραχήλι (σύμβολο τῆς ἱερατικῆς λειτουργίας του) πάνω στὸ κεφάλι μας, ζητᾷ ἀπὸ τὸν Θεὸ τὴν ἄφεσι τῶν ἁμαρτιῶν μας. Φεύγοντας ἀσπαζόμαστε τὸ πετραχήλι καὶ τὸ χερί τοῦ Πνευματικοῦ.

Τί πρέπει νὰ πῶ στὴν Ἐξομολόγησις; Στὴν Ἐξομολόγησις ἐξετάζουμε τὰ αἰσθήματα, τὶς σκέψεις, τὰ λόγια, τὶς πράξεις, τὴ συμπεριφορὰ, τὶς συνήθειες, τὶς ἀξίες, τὶς προτεραιότητες, τοὺς στόχους, τὴν κατεύθυνση καὶ τὸν τρόπο τῆς ζωῆς μας. Δὲν περιοριζόμαστε στὴν προσωπικὴ μᾶς

πνευματική ζωή, αλλά συνεξετάζουμε τις οικογενειακές σχέσεις, τις κοινωνικές σχέσεις, την εργασία, ακόμα και τη διασκέδασή μας. Και αυτό επειδή όλη μας η ζωή πρέπει να φωτιστεί από το Άγιο Πνεῦμα. Όχι για να καταδικάσουμε τον εαυτό μας, αλλά για να εξασφαλίσουμε την πορεία μας προς τον Χριστό. Μπορούμε λοιπόν να θέσουμε στην κρίση του Πνευματικού ζητήματα που μᾶς απασχολούν, ώστε να πάρουμε αποφάσεις και να κάνουμε επιλογές που μᾶς προάγουν πνευματικά αποφεύγοντας ταυτόχρονα ἄλλες που μπορούν να ζημιώσουν την ψυχή μας .

Δὲ σκότωσα, οὔτε ἔκλεψα...τί να ἐξομολογηθῶ; Ὅταν ἔχουμε τέτοια ἀπορία, ἀποκαλύπτουμε ὅτι δὲ γνωρίζουμε τὴ διδασκαλία τοῦ Χριστοῦ. Ἐπειδὴ ὁ Χριστὸς μᾶς διδάσκει ὅτι καὶ οἱ ἁμαρτωλοὶ λογισμοὶ ἀκόμα μᾶς ἀπομακρύνουν ἀπὸ τὸν Θεό. Ἐπίσης , ἁμαρτάνουμε ὄχι μόνο ὅταν πράττουμε κάτι κακό, ἀλλὰ καὶ ὅταν δὲν ἐφαρμόζουμε τὸ καλό. Ἀραγε ποιὸς μπορεῖ νὰ ἰσχυριστεῖ ὅτι ἐκπληρώνει πραγματικὰ τὴν ἐντολὴ τῆς ἀγάπης καὶ μάλιστα πρὸς τοὺς ἐχθρούς του;

Υπάρχει ἓνας εὐκόλος τρόπος ἐξέτασης τοῦ ἑαυτοῦ μου σύμφωνα μὲ τὸ νόμο τοῦ Θεοῦ; Υπάρχουν οἱ δέκα Ἐντολές καὶ ἡ ἐρμηνεία τους κάτω ἀπὸ τὸ πρίσμα τῆς Καινῆς Διαθήκης. Τὸ τελειότερο ὅμως καὶ ἀκριβέστερο κριτήριο εἶναι ἡ ἐντολὴ τῆς ἀγάπης πρὸς τὸν Θεὸ καὶ πρὸς τὸν συνάνθρωπο. Σύμφωνα μὲ τὰ λόγια τοῦ Χριστοῦ, σ' αὐτὴ τὴν Ἐντολὴ περιέχονται ὅλες οἱ ἄλλες Ἐντολές. Δὲ μπορούμε, γιὰ παραδειγμα, νὰ ἀγαπᾶμε τὸν Θεὸ καὶ νὰ παραβαίνουμε τὶς ἐντολές Του. Οὔτε γίνεται νὰ ἀγαπᾶμε τοὺς ἀνθρώπους καὶ ταυτόχρονα νὰ διαπράττουμε ἀδικίες σὲ βάρος τους. Μάλιστα ἡ γνησιότητα τῆς ἀγάπης πρὸς τὸν Θεὸ ἀποκαλύπτεται ἀπὸ τὴν ἀγάπη πρὸς τὸν συνάνθρωπο. Ἔτσι, ὅταν ἀδιαφοροῦμε γιὰ τοὺς ἄλλους ἢ τοὺς κακομεταχειριζόμαστε, δείχνουμε ὅτι δὲν ἔχουμε ἀγάπη πρὸς τὸν Θεό. Περιφρονοῦμε τὴν Ἐντολὴ Του γιὰ τὴν ἀγάπη πρὸς τὸν συνάνθρωπο καὶ δὲ σεβόμαστε τὰ δημιουργήματά Του.

Μοῦ φαίνεται δύσκολο νὰ μιλήσω γιὰ τόσο προσωπικὰ θέματα. Αἰσθάνομαι ντροπὴ. Τί θὰ σκεφτεῖ ὁ Πνευματικὸς; Πρέπει νὰ βλέπουμε τὸ ἐξομολογητήριο σὰν ἰατρεῖο καὶ τὸν Πνευματικὸ σὰν γιατρό. Γιὰ ἐμᾶς ἡ Ἐξομολόγηση εἶναι θέμα ψυχικῆς – συχνὰ καὶ σωματικῆς – υγείας . Γιὰ τὸν Πνευματικὸ πάλι εἶναι κάτι τὸ συνηθισμένο. Δὲν πρόκειται νὰ σοκαριστεῖ ἀπὸ τὶς δίκές μας ἁμαρτίες. Σίγουρα ἔχει ἀκούσει χειρότερες. Ἐξάλλου, δὲν εἶναι περίεργο ἢ ντροπὴ, πού μᾶς λείπει τὴν ὥρα τῆς ἁμαρτίας, νὰ μᾶς κυριεύει τὴν ὥρα τῆς μετανοίας;

Φοβᾶμαι μήπως ὁ Πνευματικὸς φανερώσει τὶς ἁμαρτίες μου. Ὁ Πνευματικὸς ἔχει ἱερὸ καθήκον νὰ τηρεῖ τὸ ἀπόρρητο τῆς Ἑξομολογήσεως, τὸ ὁποῖο μάλιστα ἀναγνωρίζεται καὶ ἀπὸ τὸν νόμο. Σὲ περίπτωση παράβασης αὐτοῦ τοῦ καθήκοντος ἐλέγχεται ἀπὸ τὸν Ἐπίσκοπό του καὶ τὴν Ἐκκλησιαστικὴ Δικαιοσύνη. Ὅπως ἀναφέραμε πρωτύτερα, τὸν Πνευματικὸ θὰ πρέπει νὰ τὸν ἀντιμετωπίζουμε ὡς θεραπευτὴ. Ἔτσι χρειάζεται νὰ τὸν περιβάλλουμε καὶ μὲ ἀνάλογη ἐμπιστοσύνη. Γιὰ τὸν λόγο αὐτὸν ἐπιλέγουμε ἐλεύθερα καὶ μὲ δική μας εὐθύνη τὸν Πνευματικὸ, ὥστε νὰ εἶναι πρόσωπο μὲ πίστη καὶ ἀρετὴ καὶ νὰ ἔχει τὴν καλὴ μαρτυρία τῶν πιστῶν. Μάλιστα ἡ παράδοση τῆς Ἐκκλησίας μᾶς συνιστᾷ τὴν τακτικὴ ἑξομολόγηση στὸν ἴδιο Πνευματικὸ καὶ τὴν ἀποφυγὴ τῆς ἐναλλαγῆς του. Ἐξάλλου, ἔχει διαπιστωθεῖ ὅτι συνήθως ἐμεῖς οἱ ἴδιοι γινόμαστε αἰτία κοινοποίησης τῆς προσωπικῆς μας ζωῆς, ὅταν τὴν ἐμπιστευόμαστε σὲ ἀκατάλληλα πρόσωπα, τὰ ὁποῖα δὲν ἔχουν καὶ τὴν ιδιότητα τοῦ Πνευματικοῦ.

Πῶς πρέπει νὰ λέγονται οἱ ἁμαρτίες στὸν Πνευματικὸ; Ἀρκεῖ μία ἀπλή, σαφὴς καὶ σύντομη ἀναφορά. Δὲ χρειάζονται οὔτε λεπτομέρειες (ἰδιαίτερα γιὰ τὰ σαρκικὰ θέματα), οὔτε μακροσκελεῖς εἰσαγωγές ἢ δικαιολογίες. Ἄν εἶναι ἀπαραίτητο, θὰ ζητήσῃ ὁ πνευματικὸς περισσότερες πληροφορίες. Αὐτὸ πού σίγουρα χρειάζεται εἶναι ταπείνωση καὶ συναίσθηση τῶν ἁμαρτιῶν μας.

Τί μπορεῖ νὰ μοῦ πεῖ ὁ Πνευματικὸς; Νὰ ἐξηγήσῃ τὴ σπουδαιότητα μιᾶς ἁμαρτίας. Νὰ συμβουλεύσῃ γιὰ τὴν ἀποφυγὴ τῆς. Νὰ δώσῃ ἀπάντηση σὲ κάποιο ἐρώτημα ποῦ τοῦ θέσαμε.

ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΣΗ

Μετὰ τὴν εὐχὴ τοῦ Πνευματικοῦ ἔχουν συγχωρεθεῖ ὅλες οἱ ἁμαρτίες μου; Μήπως κάποιες θὰ πρέπει νὰ τὶς ἑξομολογηθῶ πάλι; Ἡ Εὐχὴ τοῦ Πνευματικοῦ δίνει τὴν ἄφεση ὅλων τῶν ἁμαρτιῶν ποῦ ἐξαγορεύσαμε. Συνεπῶς τυχόν ἀμφιβολία μας γιὰ τὸ θέμα αὐτὸ δείχνει ἔλλειψη πίστεως στὸ Μυστήριον καὶ στὴ δύναμιν τοῦ Θεοῦ. Ἄν πάλι δὲν ἀναφέραμε κάτι βασικὸ σὲ σχέση μὲ κάποια ἁμαρτία, χρειάζεται τὴν ἐπόμενη φορὰ νὰ τὸ διευκρινίσουμε.

Ἄν ξεχάσω κάποια ἁμαρτία; Ἄν κρύψω κάποια ἀπὸ ντροπὴ; Ἄν ξεχάσαμε κάτι καὶ ἐφόσον δὲν εἶναι σοβαρὸ, μποροῦμε νὰ τὸ ἀναφέρουμε στὴν ἐπόμενη Ἑξομολόγηση. Ἄν ὅμως παραλείψαμε κάποια ἁμαρτία ἐσκεμμένα, τότε δὲν πρέπει νὰ θεωροῦμε ὅτι μᾶς δόθηκε ἄφεση καὶ δὲν

πρέπει νὰ κοινωνήσουμε, ἀκόμη καὶ ἂν πήραμε τὴν ἄδεια τοῦ Πνευματικοῦ.

Εἶναι ἀπαραίτητη ἡ Θεία Κοινωνία μετὰ τὴν Ἑξομολόγησι; Ἡ μετάνοια δὲν περιορίζεται στὸ Μυστήριον τῆς Ἑξομολογήσεως. Ἡ «συμφιλίωσις» καὶ ἡ ἔνωσίς μας μετὰ τὸν Θεὸν δὲν ὁλοκληρώνεται χωρὶς τὴν Θεία Κοινωνία. Αὕτη εἶναι ἡ Μυστηριακὴ ἔνωσις μετὰ τὸν Θεάνθρωπον Χριστόν. Τὸ ἀποκορύφωμα τῶν Μυστηρίων. Ἡ Ἑξομολόγησι μᾶς προετοιμάζει γιὰ τὴν Θεία Κοινωνία.

Μπορῶ νὰ κοινωνήσω λοιπὸν ἀφοῦ ἑξομολογήθηκα; Μετὰ τὴν ἑξομολόγησι θὰ πρέπει νὰ ζητήσουμε ἀπὸ τὸν Πνευματικὸν τὴν ἄδεια νὰ μεταλάβουμε. Αὐτὸς θὰ ὀρίσει τὸν χρόνον, τὴν συχνότητα καὶ τὸν τρόπο τῆς προετοιμασίας μας (νηστεία, προσευχή, συγχώρεσις – συμφιλίωσις μετὰ τοὺς ἄλλους).

Ὅμως τί νόημα ἔχει νὰ ἑξομολογοῦμαι τακτικά, ὅταν γνωρίζω ὅτι θὰ ἐπαναλάβω τὶς ἴδιες ἁμαρτίες; Ὅπως κάποιος πού πάσχει ἀπὸ χρόνια ἀσθένεια δὲν παύει νὰ προσπαθεῖ γιὰ τὴν ἀπαλλαγὴν του, ἔτσι καὶ ἐκεῖνος πού ἐπιθυμεῖ πραγματικὰ τὴν πνευματικὴν ὑγείαν φροντίζει ἀδιάκοπα νὰ τὴν ἀποκτήσῃ. Αὐτὸς εἶναι ὁ πνευματικὸς ἀγὼνας τοῦ ἀνθρώπου ἡ διὰ βίου μετάνοια. Τὸ Μυστήριον τῆς Ἑξομολογήσεως ἐξασφαλίζει ὅτι καμιὰ ἁμαρτία δὲ μπορεῖ νὰ μᾶς ἀπομακρύνῃ ἀπὸ τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ. Μόνο ἡ ἑλλειψὶς μετανοίας μπορεῖ νὰ μᾶς καταδικάσῃ εἰς τὴν αἰώνιον στέρησίν Του.

ΕΠΙΤΙΜΙΑ

Δυὸ λόγια γιὰ τὰ ἐπιτίμια. Κι ἐδῶ ὑπάρχει πολλὴ σύγχυσις. Αὐτοὶ ἀκούγονται καὶ γράφονται σχετικῶς τὰ πλέον ἀντιφατικὰ πράγματα ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν ἐτεροδόξων διδασκαλιῶν.

Κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς Ἐκκλησίας, τὰ ἐπιτίμια δὲν εἶναι ποινές, ποὺ πρέπει νὰ ἐκτίσῃ ὁ ἁμαρτωλὸς γιὰ νὰ ἐξιλεώσῃ τὴν θεϊὰ δικαιοσύνην, ὅπως ὑποστηρίζουν οἱ αἵρετικοί. Τὰ ἐπιτίμια εἶναι φάρμακα πνευματικά, τὰ ὅποια χορηγοῦνται μετὰ πολλὴν προσοχὴν καὶ διάκρισιν ἀπὸ τὸν πνευματικόν, ὅταν κρίνῃ ὅτι χρειάζεται νὰ ἐνισχυθῇ ὁ πιστὸς εἰς τὸν ἀγὼνα γιὰ τὴν καταστολὴν τῶν παθῶν καὶ τὴν παγίωσιν τῆς μετανοίας του. Γι' αὐτὸ καὶ ἡ ἐπιβολὴ τῶν ἐπιτιμίων δὲν εἶναι ἀναγκαῖος ὅρος γιὰ τὴν χορήγησιν τῆς ἁφέσεως.

Τὰ ἐπιτίμια χορηγοῦνται ἀπὸ τὸν πνευματικὸν ἀπαθῶς, μετὰ ἀγάπην καὶ πρέπει νὰ εἶναι ἀνάλογα μετὰ τὴν σοβαρότητα τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ πάθους,

πὺν καλοῦνται νὰ θεραπεύσουν, καθὼς καὶ μὲ τὴν ἑτοιμότητα καὶ διάθεση τοῦ πιστοῦ γιὰ μετάνοια.

Εἶδη δὲ ἐπιτιμίων εἶναι ἡ πρὸς καιρὸν ἀποχὴ ἀπὸ τὸ μυστήριον τῆς Θείας Εὐχαριστίας, ἡ ἐπὶ πλέον νηστεία, προσευχή, ἐλεημοσύνη, οἱ γονυκλισίαι κ.ἄ.

ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΜΥΣΤΗΡΙΟΥ ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΣΕΩΣ ΚΑΙ «ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΣΕΩΣ» ΑΙΡΕΤΙΚΩΝ

Ὡς πρὸς τὸ πρῶτον θέμα, ἐκ προοιμίου λέγομε, ὅτι ἡ ὅποια ὁμοιότης εἶναι ἐξωτερική. Ἡ Ἐκκλησία ὡς Σῶμα Χριστοῦ, ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐμπνεομένη καὶ καθοδηγούμενη, μὲ τὸ μυστήριον τῆς Μετανοίας - Ἐξομολογήσεως χορηγεῖ στὸν εἰλικρινῶς μετανοοῦντα καὶ ἐξομολογούμενον ἐνώπιον τοῦ πνευματικοῦ, τὴν σωστικὴ χάρη τῆς ἀφέσεως τῶν ἁμαρτιῶν. Οἱ αἰρετικοὶ καὶ ὅλοι οἱ ἀποκόψαντες ἑαυτοὺς ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν, δὲν ἔχουν τὴν χάρη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἐπομένως τὰ

«μυστήρια» τοὺς εἶναι ἀπλὲς ἀπομιμήσεις τῶν Μυστηρίων τῆς Ἐκκλησίας καὶ φυσικὰ δὲν χορηγοῦν τὴ χάρη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἡ ὁποία δὲν ὑπάρχει στὴν αἵρεση. Αὐτὸ πὺν εἶπαμε γενικῶς γιὰ τὰ «μυστήρια» τῶν αἰρετικῶν ἰσχύει βεβαίως καὶ γιὰ τὴν «ἐξομολόγηση» τῶν αἰρετικῶν. Κατόπιν ὅλων αὐτῶν καθίσταται προφανές, ὅτι ἀποτελεῖ βαρυτάτη ἁμαρτία ἡ τυχὸν συμμετοχὴ Ὁρθοδόξων Χριστιανῶν στὰ «μυστήρια» τῶν αἰρετικῶν, ὅπως καὶ ἡ παροχὴ τῶν Μυστηρίων τῆς Ἐκκλησίας στοὺς ἐμμένοντας στὴν αἵρεση.

ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΨΥΧΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ-ΨΥΧΑΝΑΛΥΣΕΩΣ

Καὶ ὡς πρὸς τὸ δεύτερον θέμα, θὰ μπορούσαμε νὰ ποῦμε ὅτι ἡ ὅποια ὁμοιότης μεταξὺ ἐξομολογήσεως καὶ ψυχοθεραπείας ἢ ψυχανάλυσεως εἶναι ἐξωτερική.

Στὸ μυστήριον τῆς Μετανοίας - Ἐξομολογήσεως οἱ πρωταγωνιστὲς εἶναι τρεῖς· ὁ Χριστός, πὺν χορηγεῖ τὴν χάρη τῆς ἀφέσεως, ὁ πνευματικός, ὁ ὁποῖος κατὰ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ὡς διάκονος τῆς καταλλαγῆς, ὑπηρετεῖ στὴν τέλεση τοῦ μυστηρίου καὶ ὁ ἐν συντριβῇ καὶ μετάνοιᾳ ἐξομολογούμενος, ὁ ὁποῖος ζητεῖ καὶ λαμβάνει ἀπὸ τὸν Χριστὸ διὰ τοῦ πνευματικοῦ πατρὸς τὴν χάρη τῆς ἀφέσεως τῶν ἁμαρτιῶν, τὴν συνακόλουθον ψυχικὴ ἰσορροπία καὶ τὴν ἐν γένει πνευματικὴ ὑγείαν. Κυρίαρχα στοιχεῖα ἐδῶ εἶναι, ἀφ' ἑνὸς ἡ ἐλεύθερη βούληση τοῦ ἀνθρώπου

νὰ λυτρωθεῖ ἀπὸ τὰ δεσμὰ τῶν παθῶν, ἀπὸ τὴν ὑπαρξιακὴ σύγχυση καὶ τὸ κενό, καὶ νὰ μεταστεῖ ἀπὸ τὴν παρὰ φύσιν ζωὴ τῆς ἁμαρτίας στὴν κατὰ φύσιν ζωὴ τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἀφ' ἑτέρου ἢ παντοδύναμος χάρις τοῦ Θεοῦ ἢ «τὰ ἀσθενῆ θεραπεύουσα καὶ τὰ ἐλλείποντα ἀναπληροῦσα».

Στὴν ψυχοθεραπεία καὶ τὴν ψυχανάλυση, αὐτονόμως ἐνεργοῦσες, οἱ πρωταγωνιστὲς εἶναι δύο· ὁ ψυχοθεραπευτὴς ἢ ὁ ψυχαναλυτὴς καὶ ὁ ἀσθενής, ὁ ὁποῖος βιώνει τὰ πάσης φύσεως ὑπαρξιακὰ ἀδιέξοδα. Ἐδῶ ὁ ψυχοθεραπευτὴς προσπαθεῖ αὐτονόμως, μὲ μόνη τὴν ἐπικουρίαν τῆς ἐπιστήμης, χωρὶς τὴν χάρις τοῦ Θεοῦ, νὰ προσεγγίσει τὸν ἄνθρωπο καὶ μὲ διαφόρους μεθόδους καὶ ἀγωγές, φαρμακευτικὲς ἢ μὴ, νὰ τὸν βοηθήσει κατασταλτικὰ ἢ ἐξισορροπητικὰ σὲ κάποιο ἐπίπεδο, πάντως ποτὲ θεραπευτικὰ, ἐφ' ὅσον δὲν εἶναι δυνατόν νὰ προσεγγίσει τὸ ταραγμένο ὀντολογικὸ βᾶθος τοῦ ἀνθρώπου, τὸ ὁποῖο εἶναι ἀπροσπέλαστο στὴν ἀνθρώπινη παρατήρηση καὶ τὸ πείραμα. Ἐπομένως ἀντιλαμβανόμεθα, ὅτι ἐξομολόγηση καὶ ψυχοθεραπεία εἶναι διαφορετικὰ μεγέθη, μὴ συγκρίσιμα, τὸ μὲν θεανθρώπινο, τὸ δὲ ἀνθρώπινο.

ΜΕΤΑΝΟΙΑ: ΕΝΑΣ ΑΤΕΛΕΙΩΤΟΣ ΔΡΟΜΟΣ

Οἱ ὠραιότεροι συμβολισμοὶ τῆς Ἐκκλησίας βρίσκονται στὶς παραβολὰς τοῦ Καλοῦ Σαμαρείτη καὶ τοῦ Ἀσώτου Υἱοῦ (ἢ τοῦ εὐσπλάγχχνου πατέρα σύμφωνα μὲ κάποιους νεώτερους). Ἐκεῖ ἡ Ἐκκλησία προβάλλεται ὡς θεραπευτήριον στὸ ὁποῖο θεραπευόμαστε ἀπὸ τὰ τραύματα τῆς ἁμαρτίας καὶ ὡς πατρικὸ σπίτι τὸ ὁποῖο μᾶς περιμένει νὰ ἐπιστρέψουμε. Σὲ ἀντίθεση μὲ τὴν ἀντίληψη ἄλλων ὁμολογιῶν, ἢ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία ἀντιμετωπίζει τὸν πιστὸ πὺν ἁμαρτάνει ὅχι ὡς παραβάτη πὺν πρέπει νὰ τιμωρηθεῖ, ἀλλὰ ὡς ἀσθενὴ πὺν ἔχει ἀνάγκη νὰ θεραπευθεῖ.

Κορυφαῖο Μυστήριον πὺν διακονεῖ αὐτὴν τὴν θεραπεία εἶναι ἡ Ἱερὴ Ἐξομολόγηση. Τὸ Μυστήριον αὐτὸ τὸ ἴδρυσεν ὁ ἴδιος ὁ Κύριος μὲ τὴν ἐντολὴ Του στοὺς Ἀποστόλους: «λάβετε Πνεῦμα Ἅγιον· ἂν τινων ἀφῆτε τὰς ἁμαρτίας, ἀφίενται αὐτοῖς, ἂν τινων κρατῆτε, κεκράτηνται» (Ἰω. 20, 22-23).

Θεωροῦμε αὐτονόητον ὅτι θὰ σηκωθοῦμε ἂν πέσουμε, ὅτι θὰ πλύνουμε τὰ ρούχα μας ἂν λερωθοῦν, ὅτι θὰ πᾶμε στὸν γιατρὸν ἂν ἀρρωστήσουμε. Τὸ ἴδιον αὐτονόητον εἶναι ὅτι, ἂν λερώσουμε τὸ ἔνδυμα τῆς ψυχῆς μὲ τὴν ἁμαρτία, θὰ δεχτοῦμε τὸ λουτρὸ τῆς μετανοίας. Εἶναι ὅμως λυπηρό, ἐνῶ ὅλοι ἔχουμε ἀνάγκη αὐτοῦ τοῦ μυστηρίου καθὼς «οὐδεὶς

ἀναμάρτητος ἐπὶ τῆς γῆς», ἢ ἄγνοια καὶ ἡ προκατάληψη νὰ στερεῖ πολλοὺς

πιστούς από τις ευεργεσίες του. Κάποιοι δὲ στὴ σύγχρονη ἐποχὴ καταφεύγουν στοὺς ψυχολόγους καὶ τὰ ψυχοφάρμακα ἢ σὲ ἄλλες ὑποπτες δραστηριότητες γιὰ νὰ δώσουν λύση στὰ προβλήματα ποὺ τοὺς ἀπασχολοῦν καὶ δὲν προστρέχουν στὸν Κύριο ποὺ εἶπε: «Δεῦτε πρὸς με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι, καὶ ἐγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς» (Ματθ. 11, 28)!

Πολλοὶ ρωτοῦν: «Κάθε πότε πρέπει νὰ ἐξομολογούμαστε»; Θὰ ἀπαντήσουμε πολὺ ἀπλά: Ὅποτε ἔχουμε κάτι. Οὔτε ἀραιὰ καὶ σπάνια, ἀλλὰ οὔτε καὶ μὲ τὸ παραμικρό. Ἄν π.χ. πέσουμε καὶ χτυπήσουμε καὶ τὸ τραῦμα εἶναι μικρό, δὲν χρειάζεται νὰ ἐνοχλήσουμε τὸν γιατρό. Ἄν τὸ τραῦμα εἶναι μεγάλο, τότε ἀσφαλῶς θὰ τὸν ἐπισκεφθοῦμε.

Ἀφοῦ, λοιπόν, τὰ καθημερινὰ ἁμαρτήματα δὲν μπορούμε εὐκόλα νὰ τὰ ἀποφύγουμε, θὰ προσπαθήσουμε νὰ ζοῦμε σὲ συνεχεῇ μετάνοια καὶ τακτικὴ ἐξομολόγηση. Χρονικὲς συνταγὲς δὲν ὑπάρχουν. Ὁ καθένας ἔχει τὴν ιδιαιτερότητά του, τὶς δικές του ἀνάγκες καὶ μπορούμε μὲ τὸν πνευματικὸ μας πατέρα νὰ βροῦμε τὴν χρυσή τομή.

Τέλος, ἂς μὴν ξεχνᾶμε ὅτι ἡ μετάνοια εἶναι ἓνας ἀτέλειωτος δρόμος, μιὰ διαρκὲς κατάσταση, ποὺ δὲν σταματᾷ ποτέ. Δὲν ὑπάρχει τέλος στὴ μετάνοια, γιατί τοῦτο θὰ σήμαινε τέλεια ὁμοίωση μὲ τὸν Θεό. Ἔτσι ἔζησαν οἱ ἅγιοι τῆς ἐκκλησίας μας. Ἔτσι ἂς προσπαθήσουμε νὰ τὴν ζήσουμε καὶ ἐμεῖς. Αὐτὴ ἂς εἶναι καὶ ἡ προσευχή μας: «Κύριε, δώρησαί μοι μετάνοιαν ὁλόκληρον καὶ καρδίαν ἐπίπονον εἰς ἀναζήτησίν σου».